

Veto . . .

1909 október 14.

Miért nem hallottuk mi e rideg szót olyankor, valahányszor a Carinthia s egyéb oceánjáró gőzös szedte föl a fiumei kikötőben horgonyait és vitte véreinket messze idegenbe kenyeret keresni, mert itthon már nem jutott? Miért nem hallottuk azt a fejedelmi szót akkor, midőn honszerző ősök nyomán a világ kullansa kúszott be lopva e becsületes hazába vérünket színi? Miért nem akkor, mikor bárókká, titkos tanácsosokká lettek piszkoskezü urak? Miért nem csendült fel erélyesen e büszke szó, midőn a Kanzel-paragraphust terjesztették be előzetes szentesítés okáért? Miért nem akkor, midőn a házasság laicizálását s ezzel a mi családi életünknek lassú züllését kívánta Corpus Jurisunkba vétetni egy törpe kisebbség?

Miért halljuk mi ez elutasító szót mindannyiszor, valahányszor jogos nemzeti törekvéseink válnak hangossá s jutnak a Hofburg öregedő falai közé?

Ne mondjuk e törekvéseket soha nemzeti engedményeknek. Nekünk nem kell engedély ahhoz, hogy éljünk, nem kell felsőbb szentesítés ahhoz, hogy nemzeti életet éljünk. Hogy magyar szóra, magyar ember szavára mozogjon, támadjon, harcoljon katonánk, hogy megvámoljuk, ha hasznosnak látszik, a brünni posztót, a pilseni sört, meg a karlsbadi sót, ehhez nem kell engedély.

Ez a mi nemzeti életünk természetes joga, amint joga a gyöngé violának, hogy gyökeret eressen s joga az édes anyának, hogy saját nyelvén becézgesse, hivogassa, noszogassa öklömnnyi gyermekét s joga a szabolcsi parasztnak, hogy sáncot vessen, mélyet, háza körül, ha meggyullad tájékán a láp. Ezek az élet jogai, amelyek nem fejedelmi jóváhagyásból, hanem isteni adományokból folynak. Ez biológiai törvény gyöngé virágnál s életre vágyó népnél egyaránt.

Talán Bécsben más a biológia, talán más a sociaethika, más a beléjük nevelt, magukba szítt felfogás népek jogáról és fejedelmi hatalomról.

De az élet törvényei elsöprik a félszeg teoriákat és százados családi hagyományokat, ha értéktelenek.

Miért is fél nemzetünk feje a nemzet életjogainak érvényesülésétől? Miért fél nemzetünk izmosodásától? Miért hangoztatja a vétót megannyiszor, valahányszor elébe jut egy erős vágyakozás a jobb lét után?

Vajjon gyöngébb lesz a dinasztia, ha erősödik a magyar?

Vajjon elhull a fő és lehull koronája, ha beszédesebben szól a nyelv, megfeszülnek a karok és önérzetesebben ver a szív?

Ha hozzánk tartozik, ha legelső emberünk a fejedelem, ha fő a nemzet testén, miért oly idegen?

Miért pusztá az a szép palota? Európa csodája és nemzetünk szégyene. Miért sötét és néptelen? Miért zajos csak akkor, ha bálba hívják a nagyurakat vagy királyi biztos ül belé szétverni a parlamentet?